

lieden 1), diemen aldus sal helpen. Nemt .i. scare ende snijtter met af die cantkine vander gebreckelycheide also luttel also gi moget, behoude dattie cantkine hebben en gene huut en ware alomme versch vleesch. Ende dan so nayt die lippen vander verscher wonden tegadere met ere drie canter naelde ende met .i. gewasten twinen drade ende slecht 2), ende nayter met die wonde alsoet u vorwijst es. Ende doet also dattie wonde also wel slute binnen in dien bodem also buten die canten. *Ende dan so stect .i. lange naelde dore die lippen verre vander wonden* ende die bewimpelt met enen drade ende daerna so legter op tpulver vanden calke of trode pulver ende daer boven .i. plaester genet int wit vanden eye ende in olye van rosen tegadere geminct. Ende of die canelen 3) gebarsten 4) so berecket 5) also u vorleert es, want ane die canelen en mogedi niet doen dan quaet. Want si selen wassen metten kinde bi naturen. Ende also die canelen siin gespleten so siin die lippen tespleten ende dat al tote bi den nese maer wercter op also u vorleert es ende heiltse voort also gi doet andre wonden. Ende also gi ziet dattie wonde vaste tegadere cleeft, dan doet ute die naelde. Enege meesters siin diese altoes besteken met naelden ende anders niet en nayen. *Ende andere sniden in elke cake .i. wonde om die lippen vanden scaerde bat* 6) tegadere te bringene ende dat es alser grote faute 7) es van vleesche, ende dat es also .i. die caneel gebrect 8) Ende dat en dunct mi en geen goet werc, want het scijnt herde zere 9) int ansichte. Waerbi ic u rade dat gi u wacht van sulken werken want .i. meester soude siin herde zere begrepen 10). Ende oec welc tijt 11) dat hijt niet en doet dwerc ter lieder gevoege 12), die liede en willen niet geweten trecht 13), mer si willent hebben also sijt peinsen 14). Want men mach 15) niet maken also scone lixeme 16) daer grote faute van vlesche es also daer si cleine es.

Leiden, 4 Mei.

E. C. VAN LEERSUM.

HAMERTEENEN EN HALLUX VALGUS.

Een enkel woord naar aanleiding van de verhandeling van collega VAN DAM, over hamerteenen of liever over hetgeen hij daarin zegt van een ander analoog gebrek, den hallux valgus. Van die afwijking heet het (in overeenstemming met vele andere schrijvers), dat die zouden ontstaan „door het dragen van nauwe, in casu puntige schoenen”. Ik heb over dit onderwerp een eigenaardige ervaring, die ik in verband met de verhandeling van den heer VAN DAM hier even wil meedeelen.

Sinds November 1902 belast met de keuring van de aspiranten-vrijwilligers

1) W. z. door vele lieden scaerdemonde geheeten; 2) slecht = glad; 3) canelen, heeft denzelfden oorsprong als kanaal, n.l. canalis, canna = pijp. Wat de schrijver hiermede bedoelt is niet duidelijk. Uit hetgeen verder volgt zou men kunnen afleiden dat hij het oog heeft op de gecompliceerde hazenlip, met defect in het verhemelte; 4) gebarsten = ontbreken; 5) berecket = neemt uw maatregelen; 6) beter; 7) gemis; 8) als bij een (iemand) „die caneel” ontbreekt; 9) het scijnt herde zere = het (litteeken) is erg zichtbaar; 10) zou zeer in opspraak komen; 11) wanneer; 12) naar den zin der menschen; 13) vragen niet of het noodig en nuttig is; 14) zooals zij het zich gedacht hebben; 15) kan; 16) litteekens.

voor het leger in Oost-Indië, heb ik in die 5½ jaar ruim 8000 jonge menschen voor deze betrekking onderzocht en daaronder naar eenigszins ruwe schatting een 100-tal gevallen van hallux valgus gezien. Zeker een groot aantal. Welnu ik behoef wel niet te betoogen, dat de militairen voor den kolonialen dienst voor het overgrootste meerendeel uit een klasse der maatschappij worden gerecruteerd, waarin het dragen van puntige schoenen tot de hooge uitzondering behoort; zelfs waren er onder hen, die verklaarden bijna nooit schoenen, maar bijna altijd klompen te hebben gedragen. Voeg daar nu nog bij, dat de navraag naar het familiair voorkomen dikwijls bevestigend werd beantwoord, dan geloof ik voor mij gerechtigd te zijn achter de schoentheorie voor het ontstaan van dit euvel een groot vraagteken te mogen zetten. Integendeel, voornamelijk op grond van bovenstaande ervaring houd ik deze afwijking in de meerderheid der gevallen voor aangeboren; bij kleine kinderen minder uitgedrukt en daardoor dikwijls over het hoofd gezien, maar in aanleg aanwezig. Hetzelfde geloof ik van de hamerteenen, maar in dit opzicht staat mijn overtuiging niet zoo vast.

Overigens verheugt het mij zeer, dat collega VAN DAM op deze afwijkingen nog eens de aandacht gevestigd heeft, want de bezwaren, die de patiënten er van ondervinden, worden in den regel te licht geteld en vooral voor den militairen dienst zijn deze niet te onderschatten.

Harderwijk, 6 Mei 1908.

C. H. L. BAELDE, off. v. gez. O. I. L.

BERICHTEN.

BUITENLAND

FRANKFORT. — **Internationaal congres voor reddingswezen.** Het programma van dit congres, dat van 10 tot 14 Juni e. k. zal plaats hebben, is verschenen. Het bezoek aan dit congres belooft zeer groot te zijn; een groot aantal voordrachten is aangekondigd. Onder deze noemen wij bij v.: Reddingswezen en geneeskundige opleiding; Eerste hulp bij ongevallen van zwangeren en barenden; Ziekentransport onder geneeskundige leiding; Het reddingswezen is de taak der geneeskundigen; De organisatie van het reddingswezen in Amsterdam; Eerste hulp bij spoorwegongelukken in Nederland; Ziekentransport langs binnenwateren, enz.

Zooals men weet is dr. J. A. MIJNLIEFF te Amsterdam secretaris van het nationale comité voor ons land van dit congres, tot wien men zich om inlichtingen kan wenden.

LONDEN. — **Bescherming van het wetenschappelijk onderzoek.** Ten einde de onjuiste voorstellingen tegen te gaan, die door de tegenstanders der vivisectie onder het publiek worden verspreid, heeft zich, onder den naam van Research Defence Society een vereeniging gevormd, die voornemens is den aard en de uitkomsten der dierproeven op physiologisch, ziektekundig en bacteriologisch gebied in algemeen begrijpelijken vorm bekend te maken. De voorzitter der vereeniging is Earl CROMER, die een oproeping tot deelname heeft geplaatst in *The Lancet* en *The Brit. med. Journal*. Als onder-voorzitters treden op de voorzitters van de twaalf voor-